

КОУЧИНГ В РОЗВИТКУ ЛІДЕРСТВА СЕРЕД ЖІНОК-ПІДПРИЄМНИЦЬ УКРАЇНИ

Федосєєва Г.С., д-р екон. наук, доц.
Миколаївський національний аграрний університет

За перші два квартали 2024 р. частка жінок серед нових реєстрацій ФОП зросла до 62,49% — це рекорд за останні 4 роки, що свідчить про збільшення їх активності у бізнесі [1]. При цьому, жінка має бути готовою вирішувати проблему зниження споживчого попиту, подорожчання ресурсів, девальвації гривні, браку кадрів, логістичних збоїв та інші. Усе це вимагає від жінки наявності стійких лідерських якостей та упевненості у собі. І тут, на передній план виходить пошук інструментів, які допоможуть сформувати та розвивати лідерство жінки. Саме тому, на наше переконання, використання коучингу вітчизняними жінками-підприємницями, у контексті розвитку їх лідерських якостей, є надзвичайно актуальним.

Відповідно до визначення Міжнародної асоціації коучингу (ICF): Коучинг – це процес, побудований на принципах партнерства, що стимулює рефлексію та творчість клієнтів, щоб надихати їх на максимальне розкриття свого потенціалу – як особистісного, так й професійного [2].

Дж. Уїтмор визначив суть коучингу в розкритті потенціалу людини для її максимальної ефективності в особистій та бізнес-сфері [3]. Також автор зазначав, що коучинг – це спосіб життя, що народжується з коучингового духу – переконаності в тому, що і ви самі, і інші люди наділені здібностями, винахідливістю і потенціалом. І, як раз, Дж. Уїтмор у книзі «Внутрішня сила лідера: Коучинг як метод управління персоналом» [8] одним з перших запропонував використовувати коучинг для розвитку лідерських якостей.

Коучингу, як інструменту розвитку лідерства також присвячені праці А. Черненко-Діба [4], С. Кові [5], О. Нежинська [6], М. Ландсберг [7] та інші.

Метою дослідження є вивчення особливостей коучингу, як інструменту розвитку лідерських якостей жінок-підприємниць України.

На нашу думку, коучинг відіграє важливу роль у формування лідерських якостей вітчизняних жінок-підприємниць, сприяючи їх професійному та особистому зростанню.

Сучасні виклики привели у підприємництво досить невпевнених у собі жінок, які мають певні цілі, прагнуть до визначених результатів, але разом з тим бояться зробити помилки, бояться осуду з боку рідних, друзів чи знайомих, бояться відповідальності. І саме коучинг допомагає побороти усі ці страхи, віднайти впевненість у собі, щоб стати справжнім лідером для своєї команди.

Розвиток емоційного інтелекту є дуже проблемним питанням для вітчизняних жінок взагалі, і в тому числі підприємниць. Так склалося історично в українському суспільстві, що дуже малий відсоток батьків приділяє увагу розвитку емоційного інтелекту своїх дочок. Українську дівчинку не вчать розуміти, усвідомлювати чи управляти власними емоціями, тим більше своєю мотивацією, думками чи поведінкою. І тому, дорослим жінкам, особливо тим

хто прагне стати справжнім лідером на своєму підприємстві, тим хто прагне швидко і безболісно виходити з конфліктних ситуацій, як серед працівників, так і з клієнтами, постачальниками чи іншими сторонами дуже важливо навчитися управляти, не лише своїми емоціями та станами, а і уміти управляти емоційними станами інших людей, помічати їхні актуальні потреби, співпереживати і розвивати їхні сильні сторони. І цю проблему дуже ефективно вирішує коучинг з професійним сертифікованим коучем.

Уміння швидко і ефективно реагувати на постійні перебої з постачанням електроенергії, збоями в логістиці, постійним подорожчанням ресурсів, зниженням попиту, проблеми дітей та інші неприємні ситуації потребують твердого навичку прийняття рішень та уміння брати на себе відповідальність за ці рішення. Коучинг є одним з найдієвіших інструментів, що допомагають приймати рішення у будь-яких кризових ситуаціях. Адже, він сприяє розвитку критичного мислення жінок-підприємниць. У роботі з досвідченим коучем жінки вчаться краще оцінювати ситуації, звужувати ризики та обирати найефективніші стратегії.

Жінки-лідери повинні обов'язково уміти чітко та ефективно комунікувати зі своїми командами, партнерами, клієнтами, конкурентами, державними органами, тощо. Справжні лідери завжди тримають різні лінії комунікації відкритими і цінують усі думки та пропозиції. Вони створюють безпечне та інклюзивне середовище, щоб кожен працівник міг зробити свій внесок. Таким чином, інші члени команди відчують, що їх почули та оцінили. Це підвищує задоволеність роботою, креативність та співпрацю. Коучинг допомагає розвивати навички комунікації, такі як слухання, емпатію, надання зворотного зв'язку, публічні виступи та інші.

Допомога коучингу українським жінкам підприємницям у стратегічному плануванні проявляється через розвиток навичок стратегічного мислення, планування та бачення майбутнього свого бізнесу. Це означає роботу з коучем над постановкою цілей розвитку як підприємства, так і особистісних цілей жінки, розробкою бізнес планів та визначення ключових етапів розвитку підприємства, виявленням необхідних ресурсів, напрямів їх отримання, озвучуванням основних партнерів та конкурентів та ін.

Кваліфікований коуч досить ефективно працює з питанням забезпечення балансу між особистим і професійним життям. З емоційним вигоранням коуч може працювати лише на першій або другій стадії, наступні ж стадії – це вже робота з психотерапевтом. І у цьому разі, існують випадки коли жінці-підприємниці пропонують взагалі відійти від виконання своїх професійних обов'язків. А якщо ще врахувати реалії сьогодення України: і енергетичну кризу, і воєнні дії, обстріли, екологічну ситуацію, економічну ситуацію та інше – забезпечення балансу між професійним та особистим життям має відбуватися постійно, в тому числі і в коучинговому форматі.

Коучинг може допомогти жінці-підприємцю у створенні та зміцненні мережі професійних контактів, що є важливим ресурсом для жінок у підприємстві. Коучі часто мають значний досвід та зв'язки, якими можуть ділитися зі своїми клієнтами.

Таким чином, коучинг дійсно може стати дієвим інструментом формування та розвитку лідерських якостей вітчизняних жінок-підприємниць. Разом з тим, є певні проблемні аспекти у використанні коучингу досліджуваними суб'єктами господарювання. До основних з них ми віднесли:

1. Фінансові обмеження.
2. Часові обмеження.
3. Обмежуючі переконання стосовно роботи з коучами чи психологами.
4. Невизначеність у виборі коуча.

Отже, коучинг прямо впливає на розвиток лідерських якостей вітчизняної жінки-підприємниці, через те що допомагає: підвищити впевненість у собі; розвивати емоційний інтелект; навчитися приймати рішення та брати на себе відповідальність за їх виконання; налагодити ефективну комунікацію з партнерами, клієнтами, державними органами влади; забезпечити баланс між роботою та особистим життям; допомагає у стратегічному плануванні та розвиткові контактної бази жінки-підприємниці.

Інформаційні джерела:

1. Влітку 2024 року різко зросла кількість жінок-ФОПів на тлі загального спаду реєстрацій нових фізичних осіб-підприємців. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.youcontrol.market/vlitku-2024-roku-rizko-zrosla-kilkist-zhinok-fopiv-na-tli-zaghalnogho-spadu-riestratsii-novikh-fizichnikh-osib-pidpriemtsiv/>

2. International Coaching Federation Ukraine Chapter/ - [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.icfukraine.org/>.

3. Whitmore J., High efficiency coaching. [Електронний ресурс]. – <https://www.performanceconsultants.com/resources/coaching-for-performance-book/>

4. Черненко-Діба А. Коучинг як інструмент розвитку лідера, команди бізнесу. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://blog.liga.net/user/achernenko-Dyba/article/50995>

5. Кови С. Семь навыков высокоэффективных людей: Мощные инструменты развития личности / Стивен Р. Кови. – М. : Альпина. Бизнес Букс, 2006. – 375 с.

6. Коучинг як технологія розвитку лідерства у сфері освіти / О. О. Нежинська, В. М. Тименко // Теоретичний та науковометодичний часопис «Вища освіта України» ; 2017, № 2 (додаток 1) ; Тематичний випуск «Університет і лідерство». – К. : Інститут вищої освіти НАПН України, 2017. – С. 65–68.

7. Ландсберг М. Коучинг. Повышайте собственную эффективность, мотивируя и развивая тех, с кем вы работаете / М. Ландсберг. – М. : Эксмо, 2004. – 160 с

8. Уитмор Дж. Внутренняя сила лидера: Коучинг как метод управления персоналом / Джон Уитмор. – М. : Альпина Паблишер, 2012. – 309 с.